Lietas arhīva Nr. CA-0131-22/13
ECLI:LV:ZAT:2022:0530.C73542620.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā 2022.gada 30.maijā

Zemgales apgabaltiesa:
tiesnese referente Anita Misiuna,
tiesnese Daina Baltā,
tiesnesis Aigars Sniedzītis
ar tiesas sēdes sekretāri Annu Goļcu

piedaloties lietas izskatīšanā prasītājas pārstāvim administratoram Edijam Jansonam, atbildētāja /pers. A/ pilnvarotajai pārstāvei /pers. B/

izskatīja atklātā tiesas sēdē, izmantojot *Microsoft Teams* videokonferenču platformu, civillietu maksātnespējīgās /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. A/ par naudas līdzekļu piedziņu sakarā ar maksātnespējīgās /Nosaukums A/apelācijas sūdzību par Zemgales rajona tiesas 2021.gada 21.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Maksātnespējīgās/Nosaukums A/ administrators Edijs Jansons 2020.gada 18.septembrī cēla Zemgales rajona tiesā prasību pret /pers. A/ par naudas līdzekļu piedziņu.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem un argumentiem.

Ar Zemgales rajona tiesas 2020.gada 17.janvāra spriedumu civillietā Nr.C73267020 pasludināts /Nosaukums A/ maksātnespējas process, par maksātnespējas procesa administratoru iecelts Edijs Jansons.

Pārbaudot /Nosaukums A/ grāmatvedības dokumentus, konstatēts, ka 2019.gada 2.septembrī prasītāja atbildētājam ir izmaksājusi naudas līdzekļus 3294, 92*euro*, kā maksājuma mērķi norādot "PPR Nr./numurs/".

Atbildētājs ir prasītājas biedrs, kuram pieder 21 paja.

No kreditoru prasījumu reģistra konstatējams, ka minēto naudas līdzekļu samaksas dienā /Nosaukums A/ bija neizpildītas saistības pret vairākiem kreditoriem, saistību izpildes termiņš bija iestājies.

Tādējādi konstatējami Maksātnespējas likuma 99.panta pirmās daļas 2.punktā norādītie priekšnoteikumi, saskaņā ar kuriem naudas summas, ko parādnieks samaksājis parādu segšanai pēdējo sešu mēnešu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas, ir atmaksājamas, ja parāds samaksāts ieinteresētajām personām attiecībā pret parādnieku, un nav pildītas citas saistības, kuru izpildes termiņš iestājies pirms ieinteresēto personu saistību izpildes termiņa. Līdz ar to atbildētājam ir pienākums atmaksāt /Nosaukums A/ saņemtos 3294, 92*euro*.

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 64.panta pirmās daļas 1.punktu, 72.panta pirmās daļas 1.punktu, 99.pantu, prasītāja lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja naudas līdzekļus 3294, 92*euro,* noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt sešus procentus no simta gadā.

[2] Atbildētājs/pers. A/ iesniedza tiesā paskaidrojumus par prasību, norādot, ka prasību neatzīst.

Paskaidrojumos norādīti šādi iebildumi pret prasību.

[2.1] Ar Zemgales rajona tiesas 2018.gada 8.augusta spriedumu prasītājai ir pasludināts tiesiskās aizsardzības process (turpmāk– TAP), vienlaicīgi apstiprināts arī TAP pasākumu plāns. Plānā uzskaitīti visi kreditori (gan tie, kam saistību izpildes termiņš jau iestājies, gan tie, kam tas iestāsies TAP laikā). Plāna 4.pielikumā ir norādīta prasījumu dzēšanas kārtība un laiks (termiņš). Prasītāja saskaņā ar apstiprināto plānu TAP laikā turpināja savu saimniecisko darbību. Tā kā plānā viens no kreditoru prasījumu segšanas avotiem bija paredzēta komisijas naudas iekasēšana no graudu pirkšanas-pārdošanas darījumiem, tad, atbalstot un veicinot plāna izpildi, arī prasītājas biedri nodeva (pārdeva) tai graudus/rapsi, kas tālāk tika pārdoti pircējiem, AS"/Nosaukums B/" u.c., no attiecīgajiem darījumiem nopelnot komisijas naudu. 2018.gada novembrī kreditoriem tika izmaksāti paredzētie naudas līdzekļi.

[2.2] Atbildētājam izmaksātā naudas summa ir saimnieciskās darbības rezultāts, un nevienā brīdī graudaugu pārdevējiem izmaksātās naudas summas nav bijušas iekļautas TAP plānā kā ieņēmumi, no kuriem tiek dzēsti parādi kreditoriem.

[2.3] Šādu prasītājas darbību TAP plāna ietvaros atbalstīja arī tās biedru kopsapulce 2018.gada 7.decembrī, kad tika nolemts turpināt prasītājas darbību.

[2.4] Atbildētājs prasītājai, pildot savus kā prasītājas biedra pienākumus, arī prasītājas kopsapulces lēmumu, 2019.gada 5.augustā pārdeva preci, par šo darījumu noformējot divus dokumentus:

1) Pavadzīme-rēķins Nr./numurs/, prece - rapsis 5,975 tonnas, darījuma summa 2180,88 *euro* (bez PVN), apmaksas termiņš 13.08.2019.;

2) Pavadzīme-rēķins Nr./numurs/, prece - kvieši 27,466 tonnas, darījuma summa 4412,04 *euro* (bez PVN), apmaksas termiņš 02.09.2019.

[2.5] Prasītāja šo no atbildētāja nopirkto preci realizējusi tālāk, par ko attiecīgi saņēma naudas līdzekļus. Pēc naudas līdzekļu saņemšanas no atbildētāja produkcijas tālākā pircēja un savstarpējo norēķinu veikšanas ieskaita veidā (prasītājas rēķini par graudu/rapša pirmapstrādi, procenti par aizdevumu un aizdevuma pamatsumma) prasītāja, pildot savas saistības pret atbildētāju, 2019.gada 2.septembrī izmaksāja atbildētājam 3294,92 *euro*.

[2.6] Atbildētājs ir darbojies prasītājas interesēs, pildot gan savu kā biedra pienākumu, gan arī biedru kopsapulcē nolemto, ar mērķi palīdzēt prasītājai nopelnīt komisijas naudas par starpnieka pakalpojumu graudu tirdzniecībā, tādējādi veicinot prasītāja TAP plāna izpildi.

[2.7] Atbildētājs nav uzskatāms arī par ieinteresēto personu attiecībā pret prasītāju.

[3] Ar Zemgales rajona tiesas 2021.gada 21.oktobra spriedumu prasība noraidīta.

Spriedumā konstatēti šādi fakti un norādīti šādi motīvi.

[3.1] Ar Zemgales rajona tiesas 2018.gada 8.augusta spriedumu apstiprināts /Nosaukums A/ TAP pasākumu plāns (lieta Nr.C73298018), bet ar Zemgales rajona tiesas 2020.gada 17.janvāra spriedumu /Nosaukums A/ pasludināts maksātnespējas process un par maksātnespējas procesa administratoru iecelts Edijs Jansons.

[3.2] Ņemot vērā to, ka prasība pamatota ar Maksātnespējas likuma 99.pantu, tiesai ir jākonstatē nepieciešamie priekšnosacījumi naudas atprasīšanai, proti: 1) maksājums ir izdarīts pēdējo sešu mēnešu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas; 2) maksājums izdarīts parāda segšanai; 3) parāds samaksāts ieinteresētajām personām attiecībā pret parādnieku; 4) nav pildītas citas saistības, kuru izpildes termiņš jau bija iestājies.

/Nosaukums A/ 2019.gada 2.septembrī veica maksājumu /pers. A/ 3294,92 *euro*, kā maksājuma mērķi norādot „ PPRNr./numurs/" (lietas 8.lapa).

Lietā nepastāv strīds, ka /Nosaukums A/ strīdus summu atbildētājam izmaksāja sešus mēnešus pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

[3.3] Maksātnespējas likumu 99.panta kārtībā maksātnespējas procesa administratoram piešķirtas tiesības atprasīt parādnieka naudas līdzekļus, neapstrīdot darījumus. Tomēr šīs normas noteikumi attiecināmi tikai uz parādnieka parādiem.

Būtiski iegūt pierādījumus tam, ka darījumi, pamatojoties uz kuriem ir veikti maksājumi atbildētājam 2019.gada 2.septembrī, ir samazinājuši kreditoru prasījumu apmierināšanas iespējas maksātnespējas procesā. Būtiski ir izvērtēt, vai maksājumi ir veikti kreditora parāda segšanai un vai maksājumu veikšana ir pretēja kreditoru kopuma interesēm, neievērojot kreditoru vienlīdzības principu.

[3.4] 2018.gada 22.jūnija /Nosaukums A/ TAP pasākumu plānā norādīts, ka parādnieka ieņēmumi TAP laikā cita starpā tiks gūti no saimnieciskās darbības, proti, lauksaimniecības produkcijas – graudu, rapša un citu graudaugu iepirkuma un pārdevuma (komisijas maksas) 350000 *euro* apmērā. Šī summa tiek plānota saskaņā ar prognozējamo graudu iepirkuma apjomu, kas ideālā variantā varētu pieaugt.

/Nosaukums A/ TAP pasākumu plāns apstiprināts ar Zemgales rajona tiesas 2018.gada 18.augusta spiedumu. TAP pasākumu plāns bija saskaņots ar kreditoru kopumu un tiesa, to apstiprinot, bija izvērtējusi plāna atbilstību Maksātnespējas likuma 40.pantam. Atzīts, ka plānā izmantotās metodes un pasākumu kopums, tai skaitā graudu iepirkšana ar mērķi pārdot tālāk, gūstot peļņu no komisijas maksas, atbilst kreditoru kopuma interesēm. Darījums ar atbildētāju noslēgts un tā izpilde notika prasītājas TAP pasākumu plāna īstenošanas laikā kreditoru kopuma interesēs. Prasītājas veiktie maksājumi nav uzskatāmi par parāda samaksu, bet tie ir prasītājas maksājumi atbildētājai saistībā ar pašas prasītājas TAP pasākumu plāna īstenošanu un prasītājas mērķis bija gūt no darījuma naudas līdzekļus, ar ko norēķināties ar kreditoru kopumu.

[3.5] No pavadzīmes-rēķina /numurs/ secināms, ka 2019.gada 5.augustā /pers. A/ piegādājis prasītājai 27,466 tonnas graudu par 5029,73 *euro*. Prasītāja graudus vēl lielākā apjomā piegādāja AS"/Nosaukums B/", izrakstot rēķinus, un šādas piegādes notika regulāri.

Preci (graudus) faktiski ieguva (nopirka) AS "/Nosaukums B/", nevis prasītāja, kam darījumā ir tikai starpnieka loma. Samaksa par graudiem veikta nevis no parādnieka mantas vai naudas līdzekļiem, bet gan no AS "/Nosaukums B/" naudas. Darījuma slēgšanas mērķis un tā sekas ir prasītājas peļņas gūšana, paturot no graudu realizācijas komisijas maksu, līdz ar to darījuma rezultātā prasītājas manta nav samazinājusies.

Darījuma mērķis un graudu pirkuma maksas ieskaitīšana atbildētāja kontā nav uzskatāma paratbildētāja interešu lobēšanu attiecībā pret citiem kreditoriem, kas būtu atzīstama par Maksātnespējas likuma 99.pantā noteiktās naudas atprasīšanas priekšnoteikumu. Nav pamata uzskatīt, ka, veicot maksājumu atbildētājam, būtu pārkāpts kreditoru vienlīdzības princips.

[3.6] Ievērojot Senāta 2016.gada 6.maija spriedumā civillietā Nr.SKC-81/2016 paustās atziņas, secināms, ka par vienlīdzības pārkāpumu ir pamats runāt tikai tad, ja kreditors atrodas salīdzinošos apstākļos ar citiem kreditoriem.

Darījumi ir notikuši un ar to veiktie maksājumi ir veikti atšķirīgos apstākļos no darījumiem pirms TAP pasākuma plāna apstiprināšanas, līdz ar ko atbildētājs neatrodas vienādos apstākļos ar prasītājas kreditoriem, kuri nav saistīti ar TAP pasākuma plāna ietvaros īstenotajām darbībām.

[3.7] Maksātnespējas 40.panta piektās daļas noteikumi norāda uz to, ka likumdevējs garantējis personām, kas veicina maksātspējas atjaunošanu, ka tās necieš zaudējumus, bet spēs atgūt ieguldītos līdzekļus no parādnieka mantas, kas savukārt, izslēdz tiesības parādniekam atprasīt maksājumus no šīm personām Maksātnespējas likuma 99.panta kārtībā.

Lai gan prasītājas TAP pasākumu plānā nav norādīts uz priekšrocībām, ko iegūtu graudu vai citas produkcijas piegādātāji, atzīt, ka par piegādāto produkciju tiem nepienāktos samaksa, jo pastāv citi kreditori, pret kuriem saistības radušās jau iepriekš, būtu neloģiski un šāda likuma interpretācija nesekmētu TAP pasākumu plāna izpildi, kura mērķis ir veicināt prasītājas maksātspējas atjaunošanu un norēķināšanos ar kreditoru kopumu.

[3.8] Darījumi, kuru rezultātā parādniece (prasītāja) ir ieguvusi finanšu līdzekļus TAP pasākumu plāna īstenošanai nav apstrīdami, kā arī nav atprasāmi naudas līdzekļi Maksātnespējas likuma 99.panta kārtībā, ja pastāv atšķirīgi apstākļi sakarā ar to, ka maksājumi ir veikti TAP pasākumu plāna īstenošanas laikā.

Prasītājas un atbildētāja veiktie darījumi un ar to saistītie maksājumi ir veikti prasītājas interesēs TAP pasākumu plāna īstenošanas ietvaros, nepārkāpjot kreditoru vienlīdzības principu vai patvaļīgas rīcības aizlieguma principu. Tā kā kreditoru kopuma intereses nav aizskartas un maksājumi nav veikti parāda samaksai, iztrūkst nepieciešamie kritēriji Maksātnespējas likuma 99.panta piemērošanai.

[3.9] Tā kā konstatēts patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai, tad nav izšķirošas tiesiskas nozīmes apstāklim vai atbildētājs ir atzīstams par ieinteresēto personu prasītājas maksātnespējas procesā.

[4] /Nosaukums A/ administratorsnbsp; iesniedza apelācijas sūdzību par Zemgales rajona tiesas 2021.gada 21. oktobranbsp; spriedumu.

Apelācijas sūdzības motīvi ir šādi.

[4.1] Lietā nav strīda, ka /Nosaukums A/ 2019.gada 2.septembrī atbildētājam izmaksāja naudas līdzekļus 3294,92 *euro*.

Lai arī tiesa atzina, ka ir nodibināti divi no trim nepieciešamajiem priekšnosacījumiem prasības apmierināšanai, tomēr tā veikusi maksājuma un dažādu papildu apstākļu izvērtēšanu, atkāpusies no Maksātnespējas likuma 99.pantā noteiktā, kas noveda pie nepareizas lietas izspriešanas.

Tiesa, interpretējot Maksātnespējas likuma 99.pantu, nepamatoti piemēroja Maksātnespējas likuma 40.pantu.

Tiesas veiktā TAP normu un tiesiskās aizsardzības procesa laikā noslēgto darījumu analīzei nav nozīmes izskatāmajā lietā. Tiesa kļūdaini izpratusi Maksātnespējas likuma 40.pantā ietverto normu jēgu un mērķi.

Neviena Maksātnespējas likuma norma neatceļ pienākumu (nenosaka izņēmumus no pienākuma) veikt naudas summu atmaksu Maksātnespējas likuma 99.pantā noteiktajos gadījumos. Izskatāmajā lietā konstatējams, ka maksājums ir veikts vienam kreditoram, bet nav veikts citiem kreditoriem, kuri atrodas salīdzināmos apstākļos, proti, arī to saistības ir iestājušās tiesiskās aizsardzības plāna izpildes laikā.

Atbildētajam nav piešķirtas nekādas priekšrocības ne TAP pasākumu plānā, ne ar normatīviem aktiem.

[4.2] Nepamatots ir tiesas ieskats, ka atbildētāja neatrodas vienādos apstākļos ar citiem kreditoriem tā iemesla dēļ, ka atbildētājs ir lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības biedrs.

Neviens normatīvais akts neparedz kooperatīvo sabiedrību un to biedru izņēmumu statusu maksātnespējas gadījumā.

Likumdevējs nav izveidojis šādu īpašu statusu kooperatīvajām sabiedrībām un Maksātnespējas likuma normas pret kooperatīvajām sabiedrībām un tās biedriem ir piemērojamas.

Ministru kabineta 2019.gada 16.jūlija noteikumi Nr.357 "Kooperatīvo sabiedrību atbilstības noteikumi", uz kuriem spriedumā atsaucas tiesa, paredz kritērijus, lai sabiedrība iegūtu atbilstības statusu, kā arī kārtību, kādā tā iegūstama.

Civillietas materiāli nesatur nekādus pierādījumus, ka prasītājai būtu piešķirts atbilstības statuss. Tādējādi tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 190.panta otrās daļas prasības.

Pretēji tiesas paustajam viedoklim kooperatīvo sabiedrību mērķis un tā sasniegšana nevar būt pretēja kreditoru kopuma interesēm.

Neviens normatīvais akts neparedz kooperatīvo sabiedrību un to biedru izņēmumu statusu to maksātnespējas gadījumā. Tieši pretēji, darījumi ar biedriem kā ieinteresētajām personām ir vērtējami īpaši kritiski.

[4.3] Tiesas secinājumi, ka nav pārkāpts kreditoru vienlīdzības princips un patvaļīgas rīcības aizlieguma princips, ir kļūdaini.

Maksātnespējas likuma mērķis ir veicināt finansiālās grūtībās nonākuša parādnieka saistību izpildi un, ja iespējams, maksātspējas atjaunošanu. Savukārt šā likuma 6.pantā noteikti vispārējie principi, kas piemērojami juridiskās personas maksātnespējas procesā, tostarp kreditoru vienlīdzības princips.

Naudas līdzekļu atprasīšana uz Maksātnespējas likuma 99.panta pamata notiek, neapstrīdot darījumus, ar kuru pamatots maksājums, un kuri paši par sevi sākotnēji var arī nebūt bijuši vērsti uz zaudējumu nodarīšanu. No civillietas materiālos esošā kreditoru prasījumu reģistra un tiesiskās aizsardzības pasākumu plāna konstatējams, ka saistību izpildes termiņš citiem kreditoriem bija iestājies pirms saistību izpildes termiņa atbildētājam. Tajā skaitā arī tādiem kreditoriem, kuru saistību izpildes termiņš bija iestājies tiesiskās aizsardzības pasākumu plāna īstenošanas laikā.

[4.4] Apstāklis, ka TAP plānunbsp; ir apstiprinājusi tiesa un tajā paredzētās metodes un pasākumi atbilst Maksātnespējas likuma prasībām, nedod pamatu uzskatīt, ka jebkura TAP veiktā darbība atbilst kreditoru kopuma interesēm.

[4.5] Nav strīda, ka gan darījums starp pusēm, gan maksājums atbildētājam ir veikts TAP pasākumu plāna īstenošanas laikā.

Apgalvojums, ka tas ir noticis kreditoru kopuma interesēs, ir nepamatots.

Tiesas spriedums nesatur analīzi, kas dotu pamatu tiesai izvirzīt šādu apgalvojumu. Civillietas materiāli nesatur arī pierādījumus par labumu, kādu prasītāja būtu guvusi no darījuma ar atbildētāju.

[4.6] Apelācijas sūdzības iesniedzējs lūdz apgabaltiesu piedzīt no /pers. A/ par labu /Nosaukums A/ naudas līdzekļus 3294,92 *euro*.

[5] /pers. A/ iesniedza paskaidrojumus par apelācijas sūdzību, paužot viedokli, ka tā ir nepamatota un noraidāma.

Atbildētājs paskaidro, ka Maksātnespējas likuma 99.pants, ar ko prasītājs pamato savu prasījumu, nav attiecināms uz darījumu, kas pušu starpā noslēgts prasītājas TAP laikā. Turklāt TAP nav pārkāpts neviens no Maksātnespējas likuma 6.pantā uzskaitītajiem principiem.

Analogas prasītājas prasības sakarā ar iesniegtajām kasācijas sūdzībām tika izskatītas Augstākās tiesas Senātā (lietā Nr. C69343820, SKC-903/2021 un lieta Nr. C73494220, SKC-1269/2021). Minētajās lietās prasības celtas uz tiem pašiem pamatiem kā konkrētajā lietā un Senāts, izskatot lietas, atzinis, ka uz izmaksātajām summām Maksātnespējas likuma 99.pantā noteiktais pamatojums nav attiecināms, summas izmaksātas likumā noteiktajā kārtībā, pildot prasītājas TAP pasākumu plānu.

Strīdus jautājuma izskatīšanā jau ir izveidojusies judikatūra.

[6] Ar Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneses 2021.gada 16.decembra lēmumu lietā ierosināta apelācijas tiesvedība sakarā ar /Nosaukums A/ apelācijas sūdzību, nosakot, ka lieta tiks skatīta rakstveida procesā 2022.gada 24.februārī, epidemioloģiskās drošības nodrošināšanai un Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai.

[7] Zemgales apgabaltiesā /Nosaukums A/ administrators E.Jansons iesniedza pieteikumu, lūdzot lietu skatīt mutvārdu procesā attālināti, izmantojot *Microsoft Teams* videokonferenču platformu.

[8] Ar Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneses 2022.gada 10.februāra lēmumu mainīta civillietas izskatīšanas forma, noteikts lietu izskatīt mutvārdu procesā 2022.gada 10.martā, izmantojot *Microsoft Teams* videokonferenču platformu.

[9] /Nosaukums A/ administrators iesniedza Zemgales apgabaltiesā paskaidrojumus un atsauksmi uz atbildētāja paskaidrojumiem, kuros papildus uzsvērti šādi apstākļi.

[9.1] Kooperatīvās sabiedrības biedrs ir ieinteresētā persona attiecībā pret parādnieci /Nosaukums A/.

Senāts ir atzinis, ka lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības biedrs ir atzīstams par ieinteresēto personu Maksātnespējas likuma 72.panta izpratnē.

[9.2] Lielākajai daļai maksātnespējīgo subjektu – juridisko personu – saimnieciskā darbība norit līdz maksātnespējas procesa pasludināšanai. Līdz ar to arī maksājumu tiek veikti līdz pat maksātnespējas procesa pasludināšanai. Maksātnespējas likuma 99.pantā ietverts regulējums šādu īsi pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas veiktu maksājumu atprasīšanai.

[9.3] Nav pamata atsaukties uz TAP. Tas nevar būt aizsegs nevienlīdzīgai attieksmei pret kreditoriem, pārkāpjot Maksātnespējas likumā nostiprinātos principus.

Motīvu daļa

[10] Novērtējusi apelācijas sūdzības argumentus, pušu pārstāvju paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi rakstveida pierādījumus lietā, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /Nosaukums A/ prasība pret /pers. A/ par naudas līdzekļu piedziņu ir noraidāma.

[11] Lietā nodibināti un netiek apstrīdēti turpmāk norādītie apstākļi:

– /pers. A/ ir /Nosaukums A/ biedrs, kuram pieder 21 paja;

– ar Zemgales rajona tiesas 2018.gada 8.augusta spriedumu apstiprināts /Nosaukums A/ TAP pasākumu plāns;

–ar Zemgales rajona tiesas 2020.gada 17.janvāra spriedumu /Nosaukums A/ pasludināts maksātnespējas process un par maksātnespējas procesa administratoru iecelts Edijs Jansons;

–2019.gada 5.augustā /Nosaukums A/ un atbildētājs /pers. A/ noslēdza darījumus, saskaņā ar kuriem atbildētājs piegādāja (pārdeva)/Nosaukums A/ rapsi par 2486, 20*euro*, ko apstiprina pavadzīme rēķins Nr./numurs/, un pārtikas kviešus par 5029, 73*euro*, ko apstiprina pavadzīme-rēķins Nr./numurs/;

–veicot savstarpējo norēķinu ieskaitu, /Nosaukums A/ no /pers. A/ par piegādāto lauksaimniecības produkciju izmaksājamās summas ieturēja aizdevuma summu, maksu par produkcijas pirmapstrādes pakalpojumiem un 2019.gada 2.septembrī pārskaitīja 3294, 92*euro*, apmaksājot

preču pārdevuma darījumu saskaņā ar preču pavadzīmi-rēķinu Nr. /numurs/.

[12] Strīds apelācijas instances tiesānbsp; ir par konstatēto faktisko apstākļu novērtēšanu, proti, vai konstatētie apstākļi dod pamatu atprasīt no atbildētāja naudas summu, pamatojoties Maksātnespējas likuma 72.panta pirmās daļas 1.punku un 99.panta pirmās daļas 2.punktu.

[12.1] Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 99.panta pirmās daļas 2.punktu naudas summas, ko parādnieks samaksājis parādu segšanai pēdējo sešu mēnešu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas, ir atmaksājamas, ja parāds samaksāts ieinteresētajām personām attiecībā pret parādnieku un nav pildītas citas saistības, kuru izpildes termiņš iestājies pirms ieinteresēto personu saistību izpildes termiņa.

Atbilstoši šai tiesību normai kreditora pienākums atmaksāt parādniekam naudas summas, kuras parādnieks samaksājis parādu segšanai pēdējo sešu mēnešu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas, ja tiek konstatēts, ka 1) parāds samaksāts ieinteresētajai personai attiecībā pret parādnieku; 2) nav pildītas citas saistības, kuru izpildes termiņš iestājies pirms ieinteresēto personu saistību izpildes termiņa.

Lai šo tiesību normu piemērotu, visām tās sastāvu veidojošām pazīmēm jāpastāv kumulatīvi.

[12.2] Ievērojot judikatūras un tiesu prakses atziņas, Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas nosacījumus, ir pamats secinājumam, ka atbildētājs kā /Nosaukums A/biedrs ir ieinteresētā persona Maksātnespējas likuma 72.panta izpratnē (sk., piemēram, *Senāta 2021.gada 28.maija sprieduma lietā Nr. SKC-593/2021 (C69267420) 8.2.punktu*).

[12.3] Noskaidrojams, vai naudas līdzekļu 3294, 92*euro* izmaksa atbildētājam 2019.gada 2.septembrī ir vērtējama kā pret ieinteresēto personu izpildītā saistība Maksātnespējas likuma 99.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē.

Lai izšķirtu pušu strīdu par to, vai pastāv visi nepieciešamie priekšnoteikumi Maksātnespējas likuma 99.panta pirmās daļas 2.punkta piemērošanai, nav pamata aprobežoties tikai ar minētās tiesību normas gramatisko iztulkošanas metodi. Tiesas kolēģija bez ievērības nevar atstāt lietā nodibinātos apstākļus par to, ka naudas summa, ko prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja, izmaksāta TAP plāna ietvaros.

[12.3.1] 2018.gada 22.jūnija TAP pasākumu plāns apstiprināts ar Zemgales rajona tiesas 2018.gada 8.augusta spriedumu, tas tika saskaņots ar kreditoriem.

No TAP pasākumu plāna (lietas 25.–37.lapa) konstatējams, ka /Nosaukums A/ paredzēja gūt ienākumus no saimnieciskās darbības, proti, lauksaimniecības produkcijas– graudu, rapša un citu graudaugu iepirkuma un pārdevuma (komisijas maksas) kopsummā 350000 *euro*. Šī summa plānota saskaņā ar prognozējamo graudu iepirkuma apjomu, kas ideālā variantā varētu arī pieaugt (6.punkts).

TAP pasākumu plāns paredzēja arī to, ka parādniece, nesaskaņojot ar uzraugošo personu, drīkst slēgt visa veida darījumus, tajā skaitā ar saimniecisko darbību saistītus darījumus, izņemot tos, kas var pasliktināt parādnieka finansiālo stāvokli vai kaitēt kreditoru kopuma interesēm.

Kooperatīvās sabiedrības mērķis ir sniegt pakalpojumus tās biedriem saimnieciskās efektivitātes paaugstināšanai. Savukārt par sabiedrības biedru var būt persona, kas izmanto sabiedrības pakalpojumus. No minētā izriet, ka darījumi, kas noslēgti starp kooperatīvo sabiedrību un tās biedru, atbilst normālai saimnieciskai darbībai.

Pildot saistības pret parādnieci TAP laikā, atbildētājs rīkojās atbilstoši TAP pasākumu plānam.

[12.3.2] Lietā nav strīda par to, ka atbildētāja 2019.gada 5.augustā /Nosaukums A/ kopumā par 7515, 93*euro* (ar PVN) piegādātā lauksaimniecības produkcija atsavināta tālāk un par to kooperatīvā sabiedrība saņēma samaksu.

Prasījumu dzēšanai starp pusēm 2019.gada 6.augustā, 30.augustā sastādīti savstarpējo norēķinu salīdzināšanas akti (lietas 53.–55.lapa) un pēc savstarpējo norēķinu veikšanas, ieturot no saņemtajiem līdzekļiem maksu par pirmapstrādi, (aizdevuma maksājumus), /Nosaukums A/ izmaksāja atbildētājam 3294,92 *euro*.

Minētie lietā nodibinātie apstākļi dod tiesai pamatu secināt, ka atbildētājs naudas summu no prasītājas saņēma TAP pasākumu plāna ietvaros saskaņā ar noslēgtajiem darījumiem. Nav pamata uzskatīt, ka notikušo darījumu rezultātā būtu samazinājusies prasītājas manta.

[12.4] No tiesiskās vienlīdzības un tiesiskās noteiktības principiem izriet tiesas pienākums faktoloģiski un tiesiski līdzīgus strīdus izspriest līdzīgi. Līdzīgās lietās Kurzemes apgabaltiesa ar 2021.gada 8.aprīļa spriedumu (lieta Nr.C69343820) un Zemgales apgabaltiesa ar 2021.gada 27.augusta spriedumu (lieta Nr.C73494220) noraidīja /Nosaukums A/ prasības par naudas līdzekļu, kas atbildētājiem tika izmaksāti par lauksaimniecības produkcijas piegādi /Nosaukums A/ TAP laikā, piedziņu.

Izskatot lietu sakarā ar prasītājas iesniegto kasācijas sūdzību, Senāts piekrita tiesas secinājumam, ka naudas summa, kas celtās prasības ietvaros tiek pieprasīta no atbildētājas, viņai izmaksāta likumā noteiktā kārtībā apstiprināta TAP procesa ietvaros. Norādīja, ka parādnieces kreditori, piekrītot TAP plānam, kas kā vienu no būtiskākajiem līdzekļu iegūšanas avotiem paredzēja komisijas maksas, ko parādniece var iegūt tikai, turpinot būt par starpnieci starp lauksaimniecības produkcijas ražotājiem (kooperatīvās sabiedrības biedriem) un lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājiem, akceptējuši šādu darījumu atbilstību gan saimnieciskās darbības praksei TAP ietvaros, gan arī pašu interesei iegūt līdzekļus savu pieteikto kreditoru prasījumu apmierināšanai likumā paredzētajā kārtībā. Senāts spriedumā arī norādīja, ka TAP plānā akceptētā saimnieciskās darbības turpināšana, nemaksājot kooperatīva biedriem par saražoto un piegādāto lauksaimniecības produkciju, nebūtu īstenojama un, sekojoši, netiktu sasniegts arī mērķis iegūt papildu līdzekļus (komisijas maksas) kreditoru prasījumu apmierināšanai (sk. *Senāta 2021.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKC-903/2021 (Nr.C69343820) 9.2.punktu*).

Savukārt civillietā Nr.C73494220 Senāts atteica ierosināt kasācijas tiesvedību par Zemgales apgabaltiesas 2021.gada 27.augusta spriedumu.

[12.5] Iepriekšminētajos, tiesas konstatētajos apstākļos ir pamats secināt, ka atbildētājam izmaksāto naudas summu 3294,92 *euro* par izaudzēto un prasītājai nodoto (pārdoto) lauksaimniecības produkciju nav pamata uzskatīt par parādu Maksātnespējas likuma 99.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē, līdz ar to nav arī konstatējams šajā tiesību normā paredzētais priekšnoteikums naudas summas atmaksāšanai.

[13] Tas, ka naudas līdzekļu izmaksas dienā, 2019.gada 2.septembrī, /Nosaukums A/ bija neizpildītas saistības pret vairākiem kreditoriem, pret kuriem saistības ir iestājušās TAP laikā un nav iekļautas TAP plānā (t.sk. Valsts ieņēmumu dienests, SIA "Citadele līzings un faktorings", SIA "OP finance"), neapliecina administratora norādīto, ka atbildētāja atradās salīdzināmos apstākļos ar citiem kreditoriem, tostarp minētajiem, kad parādnieks nevar izdarīt izvēli par labu vienam kreditoram, neveicot maksājumus citiem kreditoriem.

Apstākļos, kad no saņemtās komisijas maksas TAP pasākumu plāna ietvaros bija paredzēts rēķināties ar kreditoriem, būtu neloģiski izdarīt secinājumu, ka piegādātājiem nepienāktos samaksa par piegādāto preci, jo pretējā gadījumā pastāvētu risks, ka visi darījumu, kas noslēgti TAP plāna realizācijas laikā būtu pakļauti anulēšanai un visas saņemtās naudas izmaksas būtu atprasāmas, izveidotos situācija, ka subjekts nebūtu motivēts pieteikt TAP un sabiedrības biedri nevēlētos atbalstīt TAP pasākumu plānu, piegādājot saražoto produkciju.

[14] Ņemot vērā minētos argumentus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka nav pamata piemērot Maksātnespējas likuma 99.panta pirmās daļas 2.punktu naudas līdzekļu pieprasīšanai no atbildētājas. Līdz ar to prasītājas prasība pret atbildētāju par naudas līdzekļu piedziņu noraidāma kā nepamatota.

[15] Vērtējot pirmās instances tiesas spriedumu, konstatējams, ka tiesa pareizi nodibināja lietas būtiskos apstākļus, identificējot arī tos aspektus,

kurus administrators atstāja bez ievērības, ceļot prasību. Tiesa pareizi ir veikusi subsumciju, neattiecinot lietā konstatētos apstākļus uz Maksātnespējas likuma 99.panta pirmās daļas 2.punktu.

[16] Tā kā saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 10.punktu administratori ir atbrīvoti no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos prasībās, kas celtas to personu labā, kurām pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process, nesamaksātie tiesas izdevumi par labu valstij no prasītājas nav piedzenami un tos uzņemas valsts.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.- 434.pantu Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

noraidīt maksātnespējīgās /Nosaukums A/ prasību pret /pers. A/ par naudas līdzekļu piedziņu.
Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Zemgales apgabaltiesā.
Sprieduma sastādīšanas datums – 2022.gada 30.maijs.
Tiesnese A.Misiuna
Tiesnese D.Baltā
Tiesnesis A.Sniedzītis

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu.
Dokumenta oriģināls elektroniski glabājas Tiesu informatīvajā sistēmā (TIS) lietas kartītē.